

Spis treści

Wprowadzenie 7

CZĘŚĆ I. STARZENIE SIĘ, STAROŚĆ - WYBRANE ASPEKTY

Rozdział 1. Kryteria wewnętrznej periodyzacji starości 24

1. Wiek biologiczny, wiek kalendarzowy 25
2. Wiek psychiczny. Zadania rozwojowe starości - klasyczne teorie starzenia się w perspektywie psychologicznej 34
3. Wiek społeczny, role społeczne 38
4. Wiek ekonomiczny i socjalny 43

Rozdział 2. Rewolucja demograficzna - ku społecznej starości 45

1. Siwiejąca ludzkość 46
2. Demograficzny i społeczny obraz polskiej starości 56
 - 2.1. Wybrane wskaźniki demograficzne 56
 - 2.2. Wskaźniki społeczno-ekonomiczne 64
3. Jakość życia 78
 - 3.1. Stan zdrowia i sprawność funkcjonalna osób starszych 79
 - 3.2. Sytuacja psychologiczna, postawy wobec starości, style życia w starości 86
 - 3.3. Zakres interakcji społecznych, funkcjonowanie w kręgach i instytucjach społecznych 94
 - 3.3.1. Potrzeby osób starszych 99
 - 3.3.2. Rodzina i społeczność lokalna w życiu seniorów 107
 - 3.3.3. Poczucie marginalizacji a prawa osób starszych 114

Rozdział 3. Profilaktyka gerontologiczna - aspekt pedagogiczny 127

1. Adaptacja do starości - wybrane teorie 127
2. Profilaktyka udanej, aktywnej starości 135
3. Przestrzeń edukacyjna seniorów — wymiar tradycyjny 144
 - 3.1. Uniwersytet Trzeciego Wieku, inne ośrodki wiedzy 145
 - 3.2. Kluby seniora 153
 - 3.3. Instytucje upowszechniania kultury 156
4. Nowe obszary aktywności 158
 - 4.1. Media, usługi 158
 - 4.2. Turystyka i rekreacja, sport 160
 - 4.3. Kompetencje cywilizacyjne i obywatelskie 162

Rozdział 1. Ewolucja opieki i pomocy wzajemnej	168
1. Historyczne przesłanki opieki i pomocy społecznej	168
2. Dzieje opieki i pomocy społecznej w Krakowie	172
2.1. Pierwsza Rzeczpospolita	172
2.1.1. Średniowiecze	172
2.1.2. Odrodzenie	175
2.1.3. Oświecenie — Królewska Komisja Dobrego Porządku	179
2.1.4. Niewola i autonomia	180
2.2. Druga Rzeczpospolita	182
2.3. Lata II wojny światowej (1939-1945)	184
2.4. Polska Rzeczpospolita Ludowa (lata 1945-1991)	186
2.5. Trzecia Rzeczpospolita (pierwsza dekada - do 11 1999)	189

Rozdział 2. Cele, struktura i aktualne zadania pomocy społecznej — kontekst gerontologiczny	192
1. Polityka społeczna wobec starości i wobec osób starszych	193
2. Strategie kształtowania polityki społecznej wobec starości oraz jej efekty. Na przykładzie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie	209
3. Pomoc społeczna, cele i organizacja - funkcje założone	223
3.1. Zadania i formy pomocy społecznej wobec osób starszych	226
3.2. Modele opieki, wsparcie systemowe	232
3.2.1. Opiekunowie rodzinni	235
3.2.2. Opiekunowie domowi	239
3.2.3. Opiekunowie środowiskowi w obszarze instytucjonalnej pomocy	243
3.3. Opieka długoterminowa	247
3.3.1. Opieka stacjonarna w resorcie pomocy społecznej	249
3.3.2. Opieka poza resortem pomocy społecznej	257
4. Praca socjalna a człowiek w podeszłym wieku	263
4.1. Definicje pracy socjalnej	263
4.2. Istota i zadania pracy socjalnej	266
4.3. Kształcenie gerontologiczne pracowników socjalnych	275

CZĘŚĆ III. FUNKCJE RZECZYWISTE POMOCY SPOŁECZNEJ KIEROWANEJ KU NAJSTARSZYM BENEFICJENTOM

Rozdział 1. Pomoc społeczna świadczona osobom starszym przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie i jego wybrane podmioty	284
Rozdział 2. Wsparcie udzielane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Krakowie	290
1. Pomoc materialna	292
2. Świadczenia niematerialne środowiskowe	294
3. Środowiskowe ośrodki wsparcia	306

- 3.1. Standardy wyposażenia i usług w ośrodkach wchodzących w strukturę Miejskiego Dziennego Domu Pomocy Społecznej 310
- 3.2. Metodyka geragogicznej pracy kulturalno-oświatowej w Miejskim Dziennym Domu Pomocy Społecznej w Krakowie 312
- 3.3. Geragogiczna działalność dziennych domów pobytu
 - wybrane przykłady 318

Rozdział 3. Opieka długoterminowa - dom pomocy społecznej jako środowisko życia starszej osoby 323

- 1. Proces standaryzacji usług - ewolucja działań naprawczych systemu stażowej pomocy społecznej 325
- 2. Poziom świadczeń domów pomocy społecznej 332
- 3. Funkcje domów pomocy społecznej w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkańców - wybrane przykłady 340

Podsumowanie 370

Abstract 378

Bibliografia 381

Spis tabel, wykresów i rycin 408